

ד' א מ' פ"ד מהלכות
מחלות אסורות
הלכה 3:
ד' ב מ' פט"ז מהלכות
טומאה ארבע הלכה
1:

רבינו חננאל

ושנינו תנא מבית
עולמים גמר לה דכתיב
והבית אשר בנה המלך
שלמה וגו' דבריה פשוטי
הן. נמצאו הכרובים על
גבי הכפורת במשכן
עומדים בשליש הבית
שהוא כ' טפחים דל מינה
עשרה טפחים לארון
וכפורת כדאמרין פשו
לחו עשרה וכתוב והיו
הכרובים פורשי כנפים
למעלה סוככים בכנפיהם
נמצאו כנפי הכרובים
למעלה מעשרה וקרי להו
סככה ש"מ כי חללה
עשרה זולתי הסככה.

ואקשינן ממיא
דכנפיהו למעלה
מראשיהו היו פורשי
שנמצא החלל עשרה
טפחים ולמא הדרי
רישיהו הו קיימו
ותמאת הסככה למעלה
מכלל עשרה. ושנינו
מכתיב פורשי כנפים
למעלה ש"מ למעלה
מראשיהו. הניחא לר'
מאיר דתני במס' כלים
בפרק ט"ז כל האמות היו
בבינוניות ומפורש דאמה
של משה היתה קטנה
ואחרת היתה יתירה עליה
חצי אצבע ואחרת יתירה
עליה חצי אצבע נמצאת
האמה שהיא ששה
טפחים וחצי אצבע היא
הבינונית שיש פחות
הימנה חצי אצבע ואחרת
יתירה עליה חצי אצבע.
אלא לר' יהודה. דלג' ע'
עליה דר"מ דאמר אמה
של בנין ט' טפחים ושל
כלים ה' נמצא ארון ד'
טפחים ומחצה כי כלי
הוא וכפורת טפח הרי ח'
וחצי נשאר קומת
הכרובים י"א טפחים וחצי
(א) הנה צריכין להיות
שיעור י"א טפחים חצי
הסוכה. ושנינו לר'
יהודה גמרא גמיר לה.
שיעור הסוכה ט' טפחים
דאמר רב חייה בר אשי
אמר רב שיעורין חצי צינן
ומחיצות של"מ מחיצות
הא דאמרין שיעור מחיצות
של סוכה עשרה טפחים
הלי"מ. הניחא לר'
יהודה דצריך הלכה אלא
לר"מ מדאורייתא היא
כדאמרין ארון ט' טפחים
וכפורת טפח הרי עשרה
הכרובים סוככים על
הכפורת. ושנינו לר'
מאיר מדאורייתא גובה
הרפנות אתאי הלכתא
לגור אסיק מחיצתא
ולדופן עקומה ד' אמות
ופחות מג' כלבור דמי.
ואקשינן שיעורין
דאורייתא נינהו דכתיב
ארץ חטה ושעורה א"ר
אבין כל הפסוק הזה
לשיעורא נאמר חטה
דתנן בנגעים פרק י"ג מי
שנכנס לבית המנוגע

חשק שלמה על ר"ח
(א) י"ל הנה צריך להיות שיעור
הסוכה י"א טפחים ומ"א.

הגהות וצינונים

[א] [שם] איתא ר"פ
לאבירין (גליון):
[ב] בגליון שברפוס
דזטמיר כתוב כאן
הגדה זו היא דרך דרש ויש לה סוד לצינונים: [ג] צריך לומר גופן של כרובים (כת"י): [ד] נציל מוסבור,
או שצ"ל סוכה (מנחם משיב נפש): [ה] צ"ל מוגבהן (כת"י): [ו] היא משנה בכלים פ"ז מ"ט ע"י"ש ומש"כ רש"י
"דברנאי" אין הכוונה שהיא ברייתא, או שצ"ל ברשיי "כדאמר": [ז] צ"ל הא פתרגמינין (גליון): [ח] בתרגום
אונקלוס איתא בית עינוהן (גליון): [ט] צ"ל מלא תשימו קרחה בין עיניכם (ר"ש דעסיר): [י] צ"ל וגבי (רש"ש):

ה: סוכה

הליך דיש מקום צראש שראוי להניח בו שני תפלין כדאמרין צריש
המואל תפלין (שירובין 77 עה): ואלע"ג דגבי לץ כתיב מלח ומתרגמינן
צין עינוהי^א ולאמרין פרק האומר (קידושין 10.) גבי ינאי המלך הקס
להם צין שצין עיניך הא צין עיניך משמע כמו צין עיניך דכתיב
גבי תפלין שהכל צבוצה של ראש
ומייהו אינו מתישב כל כך משום
דתפלין יליף צסוף הקומץ רצה
(מנחות 77 עה): צבוצה שזה שצין עיניך
צבוצה הראש מלא משימו קרחה
צראש^ב צמקום שער ומ"מ אפילו
היה לץ על המלח ממש מ"מ היה
צריך לקשור הליך והתפלין מאחורי
ראשו והיו שניהם דוחין שם את
המלחפת והא דלאמרין צפרק ראשון
דיומא (77 עה): דצגדי כה"ג ציה"כ
כשרין לכהן הדיוט אלע"ג דצגדי לכן
כתיב מלחפת צשאר צגדים איירי חוץ
מן המלחפת ומייהו צלשון גמי' אשכחן
דקרי מלחפת להיא דכהן הדיוט
לאמרין צפ' צראשונה (שם כה. ועס)
גבי פייס שנטול מלחפתו של אחד
מהם ועוד קשה ללא היה לץ ציה"כ
צגדי לכן ולמה קרי ליה מלחפת ושמה
אלע"כ היתה קטנה כמלחפת של כל
השנה [ועי' מוספות שירובין 77 עה: ד"ה
מקום]: **תפשת מרובה** לא
תפשת. יש מפרשים לפי שמדה
מרובה אין לה סוף וכאן אי אפשר
לומר כן דעל כרחיק לא אפשר ללמוד
אלא מפייס שיכולין ליכנס צמשכן
° וכן צפרק קמא דר"ה (77 עה) ועס)
וצמגינה (77 עה) גבי עגרת דיש לה
תשלומין כל שצעה דליף מחג המלות
ופריך וילף מחג הסוכות ומשני תפשת
מרובה לא תפשת והתם יש לדבר סוף
ועוד מוכח דהיא צמורת כהנים^ב
דכתיב (ויקרא 10) כי יוזב זוז דמה
הרצה אמר ר' עקיבא כל שמשמעו
מועט ומשמעו מרובה תפשת מרובה
לא תפשת תפשת מועט תפשת רצי
יהודה צן צמירה אומר שתי מדות
אחת מדה כלה ואחת מדה שאינה כלה
מודדין צמדה כלה ואין מודדין צמדה
שאינה כלה אמר רבי נחמיה וכי
למה צא הכתוב לפתוח או לנעול והלא
לא צא לנעול אלא לפתוח אם אתה
אומר ימים עשרה או אינו אלא מלה
או מאתים או אלף או ריבוא וכשאתה
אומר ימים שנים פתחת וזה פירושו
של תפשת מרובה דאם אתה תופש
את המועט אין מוציאין אותו מידך
שהמועט צכלל המרובה צכל צאת
לתפוש המרובה אומרים לך הצא
ראיה וטול ורבי יהודה צן צמירה צא
ללמוד ממנהג העולם שתופסין את
המדה כלה ומניחין את המדה שאינה
כלה אף כן תופסין החשבון המועט שיש
לו סוף ור' נחמיה צא ללמוד מדריך

המקראות שלא צא לסתום אלא לפרש והכא גבי^א תשלומין צרימין
כולן לנעומיה של רבי עקיבא: [ועי' מוספות יומא עב. ד"ה נעבד]

בשליש

והצית שלשים אמות והא דכתיב (מלכים א 1) ולפני
הדציר עשרים אמה אורך ועשרים אמה רוחב ועשרים אמה קומתו
היינו משפת הכרובים ולמעלה כדאיתא צפ' המוכר פירות (צ"ב עה):
ולא כמו שפירש צקונטרס צפירוש מלכים (שם) דעליית צית קדשי
הקדשים נמוכה משל היכל: [ועי' מוספות יומא נב. ד"ה ועשרים]

אחוזין צידו טבעותיו דומיא דסנדליו: פומאין מיד. צלא שהייה דכתיב
גפן

פרק ראשון

בר יובני. עוף גדול הוא מאד וצבצורות (77 עה): אמרינן פעם
אחת הטילה צר יוכני צילה צמקומנו וצבוצה ששים כרכים וציצורה
ט' ארזים: פני פני גמור. ג"ש גמר וציצורתא לא כתיב פני:
תפשת מרובה. צמקום שאתה שומע אף המועט צמרוצה לא תפשת
דיש להקשות תפוס את המועט והרי
אתה שקרן צדצריך: ונייף מפני
הכרובים. דזוטרי מטפח: היינו פני
כרוב היינו אדם. הלא שניהן שוין
ולמה חלקם הכתוב. ומשני לעולם
כרוב נמי פני מינוק הוא וזהו חילוקם
פני אדם אפי רצרי פני הכרוב אפי
זוטרי: וממאי דחללא עשרה. כיון
דלארין וכפורת ילפת עשרה ממאי
דחללה עשרה לצד מעוצי סככה
דלמא צהדי סככה כי ארון וכפורת:
בשליש הבית היו עומדין. שהיו
הכרובים שעשה שלמה עומדין צארץ
על רגליהם וכתיב קומת הכרוב עשר
נמצא קומתו כלה צשליש גוצה הצית
שהוא שלשים אף כן צמשכן כשהיו
הכרובים שעשה משה על הכפורת
היה צצחן כלה צשליש גוצה הצית:
משכן כמה הוי. גוצה: תלתייה כמה
הוי עשרים. נמצא גוצה הכרובים כלה
לסוף עשרים טפחים מן הארץ והן
עומדין על הכפורת: ד' עשרה טפחים
דארין וכפורת. לענת מראשם^א של
כרובים כמה הוי נמצא מראשם של
כרובים עד רגליהם עשרה טפחים:
וכתיב סוככים בכנפיהם. אלמא
מכנפיהם ולמטה עד הכפורת קרוי
סכך^ב וכנפיהם למעלה לגוצה^א היו
פרוסות אלמא תחת כנפיהם עשרה
טפחים חלל עד הכפורת וקרי ליה
סוכה: וממאי דגדפינהו עילוי רישיהו.
פריקי דהוה ליה חללה עשרה: דהדי
רישיהו. צסוה לראשם דהוה ליה
עשרה עס עוצי הכנפיים: הניחא
לרבי מאיר דאמר. צמסכת מנחות
(77 עה): ב' האמות. צצמשכן צין של
כלים צין של צנין היו נמדדות
צצנונית שהיא אמה צת ששה טפחים
והיא קרויה צינונית מפני שיש צת
חמשה קטנה הימנה והיא אמת יסוד
וסוצב ואמת הקרנות ואמת ריצוע
של מוצת הפנימי כדאמר צצמנחות
(שם) מהאי קרא^א ואלה מדות המוצת
צאמות אמה אמה וטופח וגו' ויש
גדולה הימנה חצי אצבע דכתיב
צפסחים (77 עה) שמי אמות היו
צשון הצירה אמת יתירה על של
משה חצי אצבע שתי אמות צ' מקלות
עשוין למדוד צחן האמות ששן הצירה
מקום הוא על חומת שער מזרחי של
הר הצית וששן הצירה מלויירת צו".
הניחא לר"מ שהשוה כל האמות איכא
למילף דכילפת דל' י' לארון וכפורת
פשו להו עשרה מכנפיהם עד מקום
מושצם: מאי איבא למוימר. אי מינה

ילפת צעי חללה חד סרי ופלגא דארין וכפורת תמניא ופלגא הוא דהו
וכיון דכרובים צשליש הצית עומדין דהיינו לסוף עשרים פשו חד סרי
ופלגא תחת כנפיהם: לרבי יהודה. דלא מצי יליף מקראי כל שיעור
מחילה הלכתא גמירי לה מסיני וגמירי דצציר מעשרה לצר מסככה לאו
מחילה היא וצהי היא מחילה: שיעורין. של איסורין כגון כוית לכל
אכילת איסור וככותבת ליום הכפורים: חציצין. שהחליצה פוסלת צצבילה:
ומחיצין. הלכות מחילה: שיעורין נאמר. הפסוק מדבר צצצחה של
ארץ ישראל שאפילו צצצרי תורה צרימין לשער צפירוניה איסורין
צצמורה: כ'יו ע'ל כתפיו. שאינו לצוש צחן: וסנדליו וטבעותיו בידו.
היה

סוכה

המונחות והשלטן [שירובין שם]. שיעורין. שנתו חמשים לכל דבר כגון כוית דס, חלל, פיגול וטור וכוית מן המת
שמטמא צהאל ושאר שיעורין למפרש לקמן [שם]. ומחיצין. הלכות מחילה שמהא גבוהה עשרה וכן שאר הילכותיה
הלכה למשה מסיני. שיעורין נאמר. וכל אלו משערי צחן צצרים אחרים [שם]. בבית המנוגע. כתיב והצא אל
הצית יומא עד הערב (ויקרא 17) ולא כתיב כצו צגדים והאול צצית יכנס את צגדיו (שם) צצוהו שיעור אכילה ואפילו
לא יאלל מדכתיב צצפיהו והשוכב צצית יכנס את צגדיו, הלך הנכנס צו וטשא את צגדיו עמו שלא כדרך מלבושו אין אלו
כתיביו וצצצציו וטבעותיו בידיו. שאין מלבושין צו דרך מלבוש דומיא דכליו על כתיבין [שירובין שם].

כתיביו וצצצציו וטבעותיו בידיו. שאין מלבושין צו דרך מלבוש דומיא דכליו על כתיבין [שירובין שם].

סוכה

מסורת הש"ס
עם הוספות

מסורת הש"ס
עם הוספות

מסורת הש"ס
עם הוספות

מסורת הש"ס
עם הוספות

מסורת הש"ס
עם הוספות

מסורת הש"ס
עם הוספות

6) אהלות פרק ז מ"ג,
3) שנת קצ"ב: כלס פ"ז
מ"א עירובין ד: כד.
נכרות מ"א, א) יומא ע"ג;
7) ע"ן תוס' יומא ע"ט,
1) עירובין ד: פסחים קט.
ע"ש [תגינה דף י"א].
1) פירוש מצרע פ"ה
ה"ז (ע"י"ש), 2) אהלות
פ"ב מ"א, 3) יומא פ"ג,
4) ריש פ"ה, 5) פ"ו סוף
ה"א.

הגהות הב"ח

6) תוס' ד"ה אלא הלכתא
וכו' משמע ק"מ דדרשה
גמורה היא דלמך:

הגהות וצינונים

א) [בברכות מא ע"ב וכן
בליקוט ליתא] [גליין]
3) [בברכות איתא אמר
ר"י בר חנינא] [גליין]:
2) [בברכות מא ע"ב
איתא מדרבנן וקרא
אסמכתא וכו'] [גליין]:
7) [ע"י פסחים קט ע"א]
[גליין] רש"י ילפי ליה
מורחץ במים את כל
בשרו ויקרא טו, ועיין
ילקוט"י, רש"י נוסף ע"פ
המהרש"ל ע"י"ש
הגור"ז: 8) נדה סו ע"א
[ב"ק פג ע"א עירובין ד'
ע"ב ושם א"י בר רב
הונא] [גליין]: 1) [נדב"ל
ששיעורו] [1] [בכת"י
נוסף שאב"ן (קק"ס):
2) ברק"ס מביא שבכת"י
רש"י כתוב שזממא מת
ואיסור נביזה חלב
וכו': 3) צ"ל רביעיות
(ברפ"ד רביעי'):
4) ברפ"י במד"ד דשתייה
דאורייתא לחייב: 5) צ"ל
בהבי
6) במשניות הגירסא
במ"א: 7) לפנינו שם
מבואר "רמונים" אך
בתוס' שם ד"ה ניקב א"י
מבואר "רמונים":
8) צ"ל בינונים ה"ן
(באה"מ): 9) צ"ל יוסף
ואיתרימא] [גליין]:

ליקוטי רש"י

היה לבוש בליו. וכן
כולל דרך לבישת קרויין
גדלי וצנולין אלא וכתיב
(שם) והאכל צבית יכנס
אל בגדי ודרכין צמורת
כהניס מקרא דהאי אוכל
לאו אכילה ממש הוא אלא
שישהה ע"י שיעור אכילה,
וצנאה צלל שהיה אינו
מנומל גדלים [עירובין ד].
אבי"ת פרס. חזי ככר
שעונית פ"ה חכמים את
העירוב שזהו כולו מוון
שמי סעודות וחליו מוון
סעודה אחת [ברכות מא].
פרס. ד' צ"ל קן מוון
סעודה צינונית, פרס לשון
פרכסה שיעורוהו חז"י
ככר האמור צעירוב
דבעין מוון צ' סעודות
ומן המס אכילה צבית
המנוגע צפרק כי"ד
[לקטן דף פג:]. [עירובין
שם]. חזי ככר של עירוב
שהוא מוון שמי סעודות
והוא שמונה צבית
כדלמרינן צעירובין (פג:)
[וחולין ע"א]. פת חט"ו.
נאכלת מהר [ברכות שם].
אין עושה חכפ שיעורין
[עירובין שם]. מ"ס. דרך
הקפה שהיא נאכלת מהר
שאינו פונה אנה ואנה
[ברכות שם]. שהיה זו
צבית שיעורוהו ולא

סוכה

פרק ראשון

סוכה

ו.

עין משפט
גר מצוה

1) א מ"י פט"ו מהלכות
טומאת לרעת הלכה 1:
2) ב מ"י פ"ג מהלכות
טומאת מת הלכה 3:
3) ג מ"י פ"ה מהלכות
טומאת הלכה 3 סג
לארין ר':
4) ד מ"י פ"ח מהל'
שנת הלכה א:
5) ה מ"י פ"י מהלכות
כלס הלכה 3:
6) ו מ"י פ"ג מהלכות
שבת עשור הלכה א
סג לארין סג טור ש"ע
א"ח ס"י תרי"ט סעיף א:
7) ז מ"י פ"א מהל'
אסורי ביאה הלכה טו
ופ"א מהל' מקואות הלכה
יב סג לארין ק"א ועשין
רמ"א טו"ש ע"ד ס"י ק"ח
סעיף א:
8) ח מ"י פ"א מהל'
מקואות שס טו"ש ע"ע
שס סעיף ה:

תורה אור השלם
א) ארין הפה ושערה
וגפן ותאנה ורפון ארין
זית שמן ידב"ש:
[דברים ח ה]

ב) והיה ביום השביעי
ילב"ח את כל שערו את
ראשו ואת ידיו ואת
גבתו ועינו ואת כל
שערו ילב"ח וכבש את
גדיו ורחץ את בשרו
במים [ויקרא יב טו]

רבינו חננאל

וכליו על כתפו וסנדליו
וטבעותיו בידו הוא והן
טמאין מיד כו'. מצאנו
שכתוב בפסוק והבא אל
הבית והאכל בבית
והשוכב בבית היה [לן]
לומר והבא אל הבית
ודיו ואני אומר הבא
טמא האוכל והשוכב לא
כ"ש ותניא בתורת כהנים
אם סופנו לרבות [הבא
אל] הבית א"ע"פ שאינו
לא אוכל ולא שותה מה
ת"ל אוכל ושותה אלא
ליתן שיעור להבא כדי
אכיל' א"ל בשכיבה וכמה
שיעור אכילה כדי אכילת
פרס פת חט"ו ולא פת
שעורין מיסב ואוכלין
בלפתן ושנינן במס' פרה
פרק ראשון [אמרין]
כיוצא בו (אחד) האוכל
בבית המנוגע פרס
משלש לקב אמרו להם
מ"י"א לסאה אמרו להם
כך שמעתי סתם אמר בן
עזאי אני אפרש כשאתה
אומר מג' לקב אין בו
חלה וכשאתה אומר
מ"י"א לסאה אמרו להם
חלתו. שעורה. עצם
כשעורה מטמא במגע
במשא ולא אהאל
ומפורש במס' אהלות
גפן כדי רביעית יין לנוזר
ואמרין (בנוזר ל"ח ע"א)
עורה רביעיות הן תאנה
וכו'. ושנינן לעולם
הלכתא והאי קרא דכתיב
ארץ חטה ושעורה וכו'
אסמכתא בעלמא.
חציצין דאורייתא יניחו
דכתיב ורחץ את בשרו
במים שלא יהא דבר
חוצץ בינו ובין המים.
ודחינן מן התורה
חציצת בשרו כי אתאי
הלכתא לשערו שערו נמי

היה לבוש בליו. וכן
כולל דרך לבישת קרויין
גדלי וצנולין אלא וכתיב
(שם) והאכל צבית יכנס
אל בגדי ודרכין צמורת
כהניס מקרא דהאי אוכל
לאו אכילה ממש הוא אלא
שישהה ע"י שיעור אכילה,
וצנאה צלל שהיה אינו
מנומל גדלים [עירובין ד].
אבי"ת פרס. חזי ככר
שעונית פ"ה חכמים את
העירוב שזהו כולו מוון
שמי סעודות וחליו מוון
סעודה אחת [ברכות מא].
פרס. ד' צ"ל קן מוון
סעודה צינונית, פרס לשון
פרכסה שיעורוהו חז"י
ככר האמור צעירוב
דבעין מוון צ' סעודות
ומן המס אכילה צבית
המנוגע צפרק כי"ד
[לקטן דף פג:]. [עירובין
שם]. חזי ככר של עירוב
שהוא מוון שמי סעודות
והוא שמונה צבית
כדלמרינן צעירובין (פג:)
[וחולין ע"א]. פת חט"ו.
נאכלת מהר [ברכות שם].
אין עושה חכפ שיעורין
[עירובין שם]. מ"ס. דרך
הקפה שהיא נאכלת מהר
שאינו פונה אנה ואנה
[ברכות שם]. שהיה זו
צבית שיעורוהו ולא

כמו צשתיה ור' עקיבא סבר כיון דלמך קרא וענבים לחיס ויצשים
לא יאכל מה אכילה צבית אף כל צבית כלומר אף שחיה וק"מ קשה
לגירסא זו דהיכא אשכחן דלמרינן רביעית צמדי דלכילה ור"ח לומר
דמשמע ליה דכי קתני עד שיאכל מן הענבים כזית ה"ה צשתיה
ומשנה ראשונה דלמרינן עד שישתה רביעית ה"ה צשתיה אלא מר
נקיט אכילה משום דיליף מיניה לענין שחיה ומר נקיט שחיה משום
דיליף מיניה לענין אכילה ור"ת גריס שם צנור ת"ק לא מדמה להו
לכל איסורי נזיר ללכילה וכן מלא צספר ישן ויש ספרים שכתבו
צחן לא מדמי להו לאיסורי נזיר לשחיה והכל אחד אצל לאכילה
ניחא טפי פ"י משנה ראשונה מחלקת צין אכילה לשחיה ולא ילפינן
מהדדי ולגירסא זו הויא אכילה צבית לכולי עלמא וצשמעתין גרס
ר"ת כזית יין לנוזר ואתאי ככ"ע וצמדי דלכילה וקשה לפי ר"ת
דמאי נפקא מינה דמשערינן אותו זית צכוס מלא יין דכן יכול לשער
צמים כמו יין צמקום שישימו הזית איגורי צין צין צין צמים שם
לחייב צשותה מה שמפיל שיעור כזית מן היין דהוא
דאי אפשר לשערו אלא צין וק"מ משמע צירושלמי דנזיר² כפר"ת דלכילה לכולי
עלמא צבית דקאמר התם משנה ראשונה עד שישתה רביעית אף שכר האמור
כאן רביעית חזרו לומר לא יאכל ולא ישתה מה אכילה צבית אף שחיה צבית:
כ"ל ב"י בע"י בתים שיעורין ברמונים. גזי כלי עץ
מיתניא פ"ז דללים אצל צבלי חרס תנן פ' שלישי דללים [מ"מ] העשוי לאוכלין שיעורין כזיתים³
העשוי למשקים כו' והא דלמך צכוס המלניע
(שנת דף טז:) חמש מדות צבלי חרס ניקב כמוליא זית טהור מלקבל זיתים ועדיין כלי הוא לקבל רמונים היינו אס
כמוליא זית: **שיעורין ברמונים.** צמס' כלס פ' י"ז [מ"ד] תנן הרמונים שאמרו שלשה לחוחים זה צוה ולא שיהא נרין נקב גדול כל
ך כדי שיאלו שלשתן צבת אחת אלא אחד לצד דהא אמר צכוס המלניע (שנת דף טז:) כמוליא רמון⁴ משמע רמון אחד ללא קאמר רמונים
ועוד צפ' אלו קשרים (שם דף ק"ב:) וצפ' עושין פסין (עירובין דף כד.) דצעי חוקיה ניקב כמוליא זית וסתמו וחזר וניקב כמוליא זית וסתמו עד
שהשלימו כמוליא רמון מהו הוה ליה למינקט ניקב כמוליא רמון וסתמו וחזר וניקב כמוליא זית וסתמו עד
ונראה לפרש דהא דנקט שלשה לחוחים זה צוה משום דרמון דגדל יחידי צפני עצמו או שנים גדולים יותר מדלי והגדלים ארבעה לחוחים קטנים
עוד יש לפרש דנקט שלשה לחוחים זה צוה משום דרמון דגדל יחידי צפני עצמו או שנים גדולים יותר מדלי והגדלים ארבעה לחוחים קטנים
יותר מדלי אצל הגדלים שלשה צינונים⁵ ומשעריים צהן: [וע"ע תוספות שנת קצ"ב: ד"ה עד ותוספות עירובין ד: ד"ה שיעורין]: **אלא ה"כ**
וניהו וקרא אסמכתא בעלמא. מכאן קשה לגירסת הספרים דצפ' צתרא דיומא (דף פ. ושם) דא"ר יוחנן שיעורין ועושין הלכה למשה מסיני
ופריך שיעורין מיכתב כתיב ארץ חטה ומושי אלא אימא שיעורין של עושין וקשה לאותה גירסא דמאי קפרינן מיכתב כתיב הא מסיק הכא
דקרא אסמכתא היא ועוד מאי קמשני אימא שיעורין של עושין הלא על השיעור הקשה מיכתב כתיב ועוד דככל דוכתא דמיימי האי קרא
דשיעורין מיימי כולה מילתא דר' חנן דהכא ומתוך כך גריס התם צקונטרס עושין מיכתב כתיב אלא אימא שיעורין של עושין וצפ' כי"ד
מצרכין (נכרות ד' מ"א. ושם) משמע ק"מ (6) דרשה גמורה דלמך רצ (חמא אמר⁶) ר' יתכן כל המוקדם צפסוק זה מוקדם לצרכה שנאמר ארץ
חטה וגו' והדר אמר ופליגא דר' חנן דלמך ר' חנן כל הפסוק לשיעורין נאמר ושמה למאי דמסיק התם ואידך שיעורין מי כתיב לא פליגי:

דבר

דאורייתא דכתיב ביה ורחץ את בשרו ודרשינן את הטפל לבשרו ומאי ניהו שער. ואמרין נימא אחת קשורה חוצצת
שלש אינן חוצצות משום דמחלחלי ועייל בהו מיא שתיים איני יודע. אלא כי אתאי הלכתא לרובו ולמיעוטו ולמקפיד
ולשאינו מקפיד וכו'. יצחק דאמר ר' יצחק כו' ורבי ר' יצחק מפורשין ביבמות בפרק הערל דגריסין התם ואלא
הא דאמר רבא מעוברת שנתגיירה אין בנה צריך טבילה אמאי אין צריך טבילה וכי תימא משום דר' יצחק דאמר

חשק שלמה על ר"ח (6) ר"ל דרך צביה והיינו שיהא מיסב ואוכל.

1) ניקב כמוליא רמון טהור. צעלי צמים חקים על כליהם, הלך ניקב כמוליא קטניות מלניעו לחוחים, ניקב כמוליא זית משמחם לאחוחים,
כל דבש האמור צמורה הוא דבש תמרים וכו'. הלכה למשה מסיני (צבורים פ"א מ"ג) אין
משמע שיעורין דבש [עירובין שם]. בשרו במים. משמע שיעורין צבית למים [ב"ק פג:]. ובדרבה. דלמך רבא חז"ל פוסלת
כשער [עירובין שם].